

Särskilt utlåtande Översiktsplan 2018 Hammarö kommun

2018-05-14

Dnr 2013/105

Inledning

Mark- och planavdelningen, nu kommunledningskontoret, på Hammarö kommun fick 2013-09-24 av kommunstyrelsens arbetsutskott i uppdrag att revidera den kommunomfattande översiktsplanen.

Vad är ett särskilt utlåtande

Enligt PBL ska kommunen vid upprättande av ett förslag till översiktsplan samråda denna med länsstyrelsen, berörda kommuner och regionala organ som har ansvar för regionalt tillväxtarbete och planering av transportinfrastruktur. Kommunmedborgarna och enskilda i övrigt, andra myndigheter och sammanslutningar som kan ha ett väsentligt intresse av förslaget ska ges tillfälle att delta i samrådet. De inkomna synpunkterna sammanställs i en samrådsredogörelse där man även redovisar vilka ändringar samrådet lett till. Förslaget ska sedan ställas ut under minst två månader för att återigen stämma av resultatet med berörda aktörer. Resultatet av utställningen ska kommunen sammanställa i ett särskilt utlåtande, detta utlåtande redovisar hur utställningen bedrivits, vilka synpunkter som inkommit och hur kommunen tillgodosett synpunkterna i förslaget.

Så har utställningen genomförts

Utställningstiden för Översiktsplan 2018, Hammarö kommun, ägde rum 2018-01-24 tom 2018-03-31. Tre handlingar utgjorde underlag för utställningen:

- Översiktsplan 2018, Hammarö kommun, utställningshandling
- Översiktlig konsekvensbedömning och MKB- Översiktsplan 2018, Hammarö kommun, utställningshandling
- Samrådsredogörelse, Översiktsplan 2018, Hammarö kommun

Annonsering beträffande utställningen skedde i lokaltidningarna, på kommunens hemsida, Facebook. Informationsfolders lades ut på flera platser i kommunen. Utställningshandlingarna skickades via post och e-post till länsstyrelser, andra statliga myndigheter, närliggande kommuner samt organisationer. Handlingarna var även tillgängliga på kommunens hemsida samt så var översiktsplanen utställd på två platser, kommunhuset och kommunens bibliotek under utställningstiden.

Vad händer efter utställningen

När utställningen är genomförd kompletteras handlingarna ännu en gång och därefter antas översiktsplanen av kommunfullmäktige.

Sammanfattning av Länsstyrelsens yttrande med kommentarer

Översiktsplan för Hammarö kommun

ÖP5

Handlingar

Rubricerad översiktsplan har översänts till Länsstyrelsen för granskning enligt 3 kap 14 § PBL. Förslaget är upprättat i januari 2018 och innehåller följande handlingar:

- Översiktsplan 2018 – utställningshandling
- Översiktlig konsekvensbedömning och MKB

- Samrådsredogörelse

Länsstyrelsens roll och förslagets handläggning

Länsstyrelsen har att enligt 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL) avge granskningsyttrande av vilket skall framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Granskningsyttrandet är en del av översiktsplanen och skall fogas till planen då den antagits.

Förslaget har sänts för yttrande till berörda myndigheter samt till berörda enheter inom Länsstyrelsen. Svenska Kraftnät, Lantmäteriet, SGU, Skogsstyrelsen och Vattenfall AB har inkommit med yttranden med anledning av planförslaget men har inget att erinra mot förslaget. Trafikverket och Försvarsmakten har lämnat synpunkter som sammanvägts i Länsstyrelsens yttrande.

Sammanfattning

Översiktsplanen presenterar en tydlig vision för den framtida utvecklingen av Hammarö kommun, och kommer att ge en god vägledning i kommande detaljplanering, bygglovgivning och andra tillståndsprövningar.

Översiktsplanen har uppdaterats och reviderats efter samrådet och merparten av Länsstyrelsens tidigare synpunkter har tillgodosetts.

Länsstyrelsen vidhåller dock sin synpunkt kring riksintresset för rörligt friluftsliv. Vidare vill Länsstyrelsen uppmärksamma på behovet av särskilt hänsyn till Natura 2000-området Klarälvsdeltat vid utvecklingen av området Nolgård / Jonsbol.

Länsstyrelsen vill också upplysa Hammarö kommun om två nya planeringsunderlag:

- Försvarsmaktens beslut om riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del
- Boverkets nya tillsynsvägledning för översvämning

Riksintressen

Rörligt friluftsliv 4 kap

Enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken är Vänern med öar och strandområden av riksintresse för rörligt friluftsliv med hänsyn till de samlade natur- och kulturvärdena. Avgränsningen av riksintresseområdet preciserades av Länsstyrelsen 1988 och reviderades 1996. Riksintresset omfattar Hammarö kommun i sin helhet.

Redan 1996 lyfte Boverket fram behovet av en samlad översyn av bestämmelserna i nuvarande 4 kap. MB i rapporten Områden av riksintresse enligt 3 kap. NRL. Tio år senare lämnade verket samma synpunkter i rapporten Vad händer med kusten? Under 2017 föreslog Riksintresseutredningen en översyn av riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99).

Länsstyrelsen delar Hammarö kommuns syn på att riksintresset behöver ses över och har tillstyrkt Riksintresseutredningens förslag att en översyn av bestämmelserna i 4 kap 1–4 §§ genomförs. Regeringen har dock än så länge inte tagit ställning till förslaget och Länsstyrelsen har inte i dagsläget möjlighet att avsätta tid eller resurser för att genomföra en precisering av riksintresset. Samtidigt bedömer Länsstyrelsen att riksintressets nuvarande omfattning inte utgör ett hinder för en utveckling av befintliga tätorter eller av näringslivet i Hammarö kommun.

Kommentar: Synpunkt noteras

Natura 2000

Klarälvsdeltat är utpekade som riksintresse för naturvård och omfattas av Natura 2000-bestämmelser enligt 7 kap Miljöbalken. Området är idag inte naturreservat men en reservatsbildningsprocess pågår.

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen kan en utbyggnad av utvecklingsområdet Nolgård/Jonsbol riskera att påverka djur- och växtliv samt Natura 2000-området negativt. Länsstyrelsen vill betona vikten av att området utvecklas utan negativt påverkan på skyddade arter eller Natura 2000-områdets värden. Utvecklingen bör ske på ett sätt som i första hand undviker behov av prövning mot artskyddsförordningen eller övriga skyddsbestämmelser. Frågor om påverkan på Natura 2000-området och fridlysta arter behöver utredas tidigt i planeringsprocessen och i samråd med Länsstyrelsen.

Kommentar: Kommunens samtycker och tydliggör detta i texten om utvecklingsområde samt riksintresset

Totalförsvaret

Försvarsmakten fattade beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9§ miljöbalken den 30 november 2017 (FM2017-3631:2).

I detta beslut finns ett utpekade lågflygningsområde som är områden med särskilt behov av hinderfrihet, Hammarö kommun omfattas av ett sådant lågflygningsområde. Det går att läsa mer om lågflygningsområden i Försvarsmaktens riksintressekatalog på Försvarsmaktens hemsida:

www.forsvarsmakten.se/riksintressen

För att kunna bevaka lågflygningsområdet och för att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte alls kan redovisas öppet på karta, behöver Försvarsmakten få in remisser som gäller objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort. Kommunen har en bra allmän text om riksintresse för totalförsvaret i utställningsförslaget av översiktsplanen. Texten kan med fördel kompletteras med en text om lågflygningsområdet och området kan också med fördel redovisas i kartunderlaget för riksintressen.

Kommentar: Texten uppdateras

RI Yrkesfiske

Hela Vänern omfattas av riksintresset för yrkesfiske. Kommunen har uttryckt önskemål att riksintressets avgränsning preciseras.

Vänern är Sveriges viktigaste sjöar för det yrkesmässiga insjöfisket. Drygt 60 yrkesfiskare livnär sig på fiske och fiskförädling och de flesta bedriver sitt fiske i stora delar av sjön. Sjön bör betraktas som ett sammanhängande ekosystem med många vikar och vattenområden som är viktiga för fiskbestånden i hela sjön.

Riksintresset fastställdes 2006 och det finns i dagsläget inget pågående arbete

för att ytterligare precisera riksintressets avgränsning. Länsstyrelsen vill poängtera att riksintresset och yrkesfisket oftast kan förenas med annan mark och vattenanvändning i och runt sjön.

Kommentar: Synpunkt noteras

Miljökvalitetsnormer

Sedan samrådet har kommunen lagt till ett kapitel om miljökvalitetsnormer (MKN). Dessa tas även upp i miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen bedömer att planförslaget inte försvårar möjligheten att följa gällande miljökvalitetsnormer. Några av uppgifterna kring MKN luft i konsekvensbeskrivningen skulle kunna uppdateras utifrån de senaste mätningar som Värmlands läns luftvårdsförbund har tagit fram.

Kommentar: Synpunkt noteras. Nuvarande formulering anses vara i tillräcklig omfattning för att beskriva kommunens nuläge på luftkvalité

Hälsa och säkerhet

Översvämningsrisk och klimatanpassning

Den 28 februari 2018 publicerade Boverket en nationell tillsynsvägledning för översvämning.

Tillsynsvägledningen ska skapa förutsättningarna för att ny bebyggelse blir långsiktigt hållbar och att länsstyrelsernas tillsyn är samordnad och förutsebar.

Enligt den nya tillsynsvägledningen ska ny sammanhållen bebyggelse lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Med detta menas att bebyggelsen ska klara högsta beräknade nivå/högsta beräknat flöde, vilket gäller för såväl Väner (för Hammarö ligger denna nivå på +47,01 RH2000) som för övriga vattendrag. För enstaka villor, fritidshus, restauranger m.m. gäller att de ska klara en 200-års nivå (+46,42 RH2000). För skyfall bör den årliga sannolikheten för översvämning vara mindre än 1/100.

Vid förtätning och komplettering av befintliga tätorter och strukturer kan det ibland uppstå svårigheter att fullt ut tillämpa de grundläggande utgångspunkterna för planläggning av bebyggelse. Om det inte är möjligt att lokalisera tillkommande bebyggelse på nivåer så att översvämningsrisken undviks bör planen istället reglera bebyggelsens placering eller utförande så att den nya bebyggelsen klarar översvämningsmotsvarande högsta beräknad vattennivå. Om olika typer av skyddsåtgärder används för befintlig eller ny bebyggelse kan detta innebära att markområden som tidigare inte bedömts som lämpliga utifrån risken för översvämning kan göra lämpliga.

Boverkets tillsynsvägledning finns i sin helhet på PBL kunskapsbanken:

<https://www.boverket.se/sv/PBLkunskapsbanken/planering/detaljplan/lansstyrelsens-tillsyn/tillsynsvagledningoversvamning/>

Länsstyrelsen menar att översiktsplanens avsnitt om risker, hälsa och säkerhet behöver ses över utifrån Boverkets nya tillsynsvägledning. Detta för att kunna vägleda kommande kommunala beslut när det gäller detaljplanering, planbesked, bygglov och andra tillståndsprövningar. Eventuellt kan även kartmaterial och övriga delar av planen behöva revideras utifrån den nya nationella förhållningsätt till översvämningsrisk.

Kommentar: Synpunkt noteras och texten uppdateras

Trafiksäkerhet vid Nolgård/Jonsbol

Länsstyrelsen vill betona behovet av särskild hänsyn till trafiksäkerhet vid en utveckling av området Nolgård/Jonsbol. Fortsatt planeringsarbete behöver ske i nära samarbete med Trafikverket.

Kommentar: Synpunkt noteras

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Kommunen har valt att inte peka ut några områden för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Mellankommunala frågor

Frågor av mellankommunal betydelse har hanterats på ett godtagbart sätt.

Kommentar: Synpunkt noteras

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen ger en bra beskrivning över översiktsplanens miljöeffekter. Handlingarna kommer att behöva uppdaterats utifrån ovanstående synpunkter och eventuella revideringar av översiktsplaner.

Kommentar: Synpunkt noteras och texten uppdateras

Beslut i detta ärende har fattats av Länsråd Johan Blom. Föredragande har varit plan- och infrastrukturhandläggare Kester Gibson. I den slutliga handläggningen deltog också enhetschef Johan Rosqvist och plan- och bostadssamordnare Magnus Ahlstrand.

Övriga yttranden

Myndigheter, kommuner och region

Trafikverket

Ärendet

Trafikverket har tagit del av rubricerat utställningsunderlag som avser översiktsplan för Hammarö kommun.

Trafikverket har i samrådsskedet yttrat sig i frågan 2017-09-29, TRV 2017/67765 och vill i nedanstående resonemang också hänvisa till samrådsyttrandet.

Planen berör väg 236, 554, 562 och 563 där Trafikverket är väghållare. Väg 236 och 554 har pekats ut i funktionellt prioriterat vägnät. Längs vägarna mellan Skoghäll och Karlstad varierar trafikmängderna men är överlag jämförelsevis höga. Ärendet berör också Skoghällsbanan, bandel 395, där Trafikverket är infrastrukturhållare. Banan trafikeras av ett mindre antal godståg.

Hållbarhet

Förslag till Hammarö ÖP lägger tydlig vikt vid trafiksäkerhetsaspekter i planeringssammanhang och planen genomsyras av ett hållbarhetstänk vilket Trafikverket helt stödjer. Huvudtanken att underlätta en ändrad färdmedelsfördelning till förmån för mer hållbara resor och transporter ligger i linje med den åtgärdsvalsstudie som genomfördes 2014 där det övergripande målet tas in i Hammarö ÖP.

Trafikplan - trafikfrågor i tidig planering

En trafikplan är ett bra sätt att få en sammanhållen bild av de behov som olika trafikslag har och hur dessa behöver avvägas. Den kan visa hur en långsiktig plan för trafikförsörjning behöver se ut och vilka åtgärder som behöver prioriteras. En trafikplan med fokus på hållbara resor och transporter kan tydliggöra långsiktiga mål och utgöra vägledning för kommande prioriteringar av åtgärder. Den utgör med fördel ett underlag till ÖP men också efterföljande planläggning.

Kommentar: Synpunkt noteras

Nolgård

Vid planeringen av området kring Nolgård behöver många behov tillgodoses i en miljö där både pendlingstrafik, godstransporter, kollektivtrafik och oskyddade trafikanter skall samsas i trafikmiljön. Översiktsplanen föreslår bland annat fler bostäder i området samt eventuell förskola med mera. Tillsammans med bebyggelseutvecklingen av nordöstra Hammarö kan detta innebära ökad belastning i trafiksystemet vid Nolgård.

Att ytterligare utveckla Nolgård till ett handelscentrum medför att området kring Nolgård behöver tillgängliggöras med exempelvis säkra passagemöjligheter för gående och cyklister samt gc-banor och anslutningar fram till hållplatslägen och andra målpunkter. Sådana åtgärder kan påverka framkomlighet för fordonstrafik.

Stor vikt behöver läggas på att samlat se över de behov som skapas av en ökad exploatering och utbyggnad av området som ligger på båda sidor om väg 236. Kommunens ställningstagande kring Nolgårds utveckling medför därmed också ett ansvarstagande för detta.

Vissa medel för åtgärder för att öka hållbart resande/transporter vid väg 236 finns i förslag till regional transportplan, (längre fram i planperioden). För att se vilka åtgärder som, med dessa medel, bäst tillgodoser behoven och ett ökat hållbart resande är det är lämpligt att utgå från en långsiktig kommunal planering för hela området.

Trafikverkets utgångspunkt här är att prioritera trafiksäkerhet och verket stöder bedömningen att särskild fokus behöver läggas på att öka säkerhet för oskyddade trafikanter som idag har målpunkter på båda sidor om Hammaröleden och korsar vägen på ett trafikfarligt sätt. Fortsatt samråd i frågan är angeläget samt att kommunen i sin planering prioriterar frågan då riskerna bedöms som störst för den här gruppen.

Kommentar: Kommunen håller helt med Trafikverket om att trafiksäkerheten och då speciellt för oskyddade trafikanter, bör prioriteras vid en eventuell planläggning av området.

Kommunen delar Trafikverkets syn på vikten av fortsatt samråd kring trafiksäkerhetsfrågor vid planering av området.

Riksintressen

Inom Hammarö kommun finns två områden för riksintresse avseende sjöfart. Dessa är:

- Sträckan Djurö - Skoghall, farledsklass 2
- Luröleden via Stångudden in till Karlstad hamn, farledsklass 1

Det är av vikt att ÖP redovisar dessa samt anger ställningstagande som innebär att dess funktion tillgodoses med genomförande enligt ÖP och i efterföljande planer.

Kommentar: Dessa redovisas i översiktsplanen, dock kan ställningstaganden tydliggöras.

Kompletterar dokumentet med detta.

Övrigt

För ytterligare information och planeringsunderlag se "Transportsystemet i samhällsplaneringen" på Trafikverkets hemsida www.trafikverket.se/samhallsplanering

Med vänlig hälsning
Carina Gottfridsson
Samhällsplanerare

Försvarsmakten

Försvarsmakten har följande synpunkter i rubricerat ärende.

Försvarsmakten fattade beslut om nu gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9§ miljöbalken den 30 november 2017 (FM2017-3631:2).

I detta beslut finns ett utpekade lågflygningsområde som är områden med särskilt behov av hinderfrihet, Hammarö kommun omfattas av ett lågflygningsområde. Det går att läsa mer om lågflygningsområden i Försvarsmaktens riksintressekatalog. Riksintressekatalogen finns tillgänglig länsvis på Försvarsmaktens hemsida:

www.forsvarsmakten.se/riksintressen

För att kunna bevaka lågflygningsområdet och för att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen som omfattas av sekretess och inte alls kan redovisas öppet på karta, behöver Försvarsmakten få in remisser som gäller objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort.

Kommunen har en bra allmän text om riksintresse för totalförsvaret i utställningsförslaget av översiktsplanen. Texten kan med fördel kompletteras med en text om lågflygningsområdet och lågflygningsområdet kan också med fördel redovisas i kartunderlaget för riksintressen.

Kommentar: Texten kompletteras

Bramer, Camilla

Delprocessledare fysisk planering, produktionsledningens infrastrukturavdelning

Kils kommun

SAMMANFATTNING

Hammarö kommun har tagit fram ett förslag till ny översiktsplan, planen är utställd under perioden 24 januari till 31 mars 2018.

I översiktsplanen beskrivs på ett strategiskt och övergripande sätt hur Hammarö kommun i framtiden ska utvecklas och vilka värden som ska bevaras.

Kils kommun berörs inte direkt av förslaget till ny översiktsplan men följer ändå med stort intresse utvecklingen i kringliggande kommuner.

Hammarö ingår i regionsamarbetet Karlstad Business Region (KBR) tillsammans med Kil, Forshaga, Grums och Karlstad. Syftet med KBR är att gemensamt arbeta med etableringsfrågor, kommunikationer och marknadsföring för att hela regionen ska utvecklas och växa.

I likhet med Kils kommun har Hammarö en stor andel av befolkningen som pendlar till arbetsplatser i Karlstad. I förslaget till översiktsplan betonas vikten av kollektivtrafik liksom förbättrade gång- och cykelvägar.

HANDLINGAR I ÄRENDET

Översiktsplan 2018 utställningshandling

Tjänsteskrivelse 2018-02-16

LEDAMÖTERNAS FÖRSLAG TILL BESLUT

Georg Forsberg (C) föreslår att kommunstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt följande:

På sidan 24 i förslaget till översiktsplan framgår att Hammarö kommun tillsammans med fyra andra kommuner bildar Karlstad Business Region. I uppräkningsdelen av vilka kommuner som ingår saknas Kil.

Kommentar: Handlingarna uppdateras och Kil läggs till i uppräkningsdelen av kommuner som ingår i Karlstad Business Region

I övrigt har Kils kommun inga synpunkter att lämna.

Värmlands museum

Uställningsremiss angående Hammarö kommuns nya översiktsplan 2018

Värmlands museum har inbjudits av Hammarö kommun att i utställningsskedet granska kommunens nya översiktsplan daterad 2018-01-22. Vi lämnar här följande synpunkter.

Enligt PBL 2:3 och 3:4 ska kommuner ha en översiktsplan som är vägledande och framåtsyftande samt ha en väl uttryckt viljeriktning. Översiktsplanen ska redogöra för hur kommunen tänker tillgodose riksintresseområden samt regionala och kommunala kulturhistoriska intressen.

Vi menar att en översiktsplan med tydliga förhållningssätt till kulturmiljön ofta bidrar till att kulturmiljön behandlas bättre i plan- och byggfrågor. Det är utmärkt att Hammarö kommun tagit fram ett kulturmiljöprogram. Men i översiktsplanen saknar vi ett tydligt ställningstagande till hur kulturmiljöprogrammet ska användas och hur de utpekade miljöer och byggnader ska behandlas i plan- och bygglovsprocessen. Vi menar till exempel att de i kulturmiljöprogrammet redovisade byggnaderna och miljöerna ska betraktas som särskilt värdefull bebyggelse enligt PBL 8:13. Liksom att om kommunen har för avsikt att skydda några av de utpekade kulturmiljöerna genom områdesbestämmelser, så bör även detta påpekas i översiktsplanen.

Kommentar: Kommunens ställningstaganden kring de utpekade miljöerna i kulturmiljöprogrammet redovisas där. Texten i översiktsplanen kompletteras med ett ställningstagande kring hur kulturmiljöprogrammet ska användas.

Enligt miljöbalken ska kulturvärden av allmän betydelse skyddas så långt möjlig mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. De områden som är utpekade som riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan skada dessa värden. Riksintresse Hammar finns inte omnämnt i översiktsplanen. Vi saknar en redogörelse för hur kommunen tänker tillgodose kulturvärdena inom riksintresseområdet.

Kommentar: Det finns inget utpekad riksintresse Hammar, däremot Hammarö kyrka och Hammars udde, som redovisas i översiktsplanen samt ställningstaganden.

Kommunala partier, nämnder och bolag

Vänsterpartiet Hammarö

Vänsterpartiets synpunkter på Översiktsplanen 2018

Sid 15

Sista stycket

Hammarö kommuns strategi är att basera ekonomin på långsiktigt tänkande och använda den som verktyg för att stärka ekologisk och socialt hållbar samhällsutveckling. Hammarö kommun skall sträva efter att ha en ekonomi i balans över åren. Investeringar, nybyggnation av bostäder och planerad befolkningsutveckling skall vägas mot detta krav.

Kommentar: Texten om kommunens strategi om ekonomisk hållbarhet är hämtad från strategiska programmet, ska texten ändras måste den först ändras i det strategiska programmet

Sid 18

Nytt avsnitt

Planerad befolkningsutveckling

Hammarö har haft en snabb befolkningsökning på senare år. Det är en följd av att Hammarö är en attraktiv kommun att bo i och att mycket bostäder byggts, fr.a. egna hem. Det är positivt men ställer också krav på en service som motsvarar detta. Kommunen kan och måste styra befolkningsutvecklingen så att vi klarar dessa krav på kommunal service. Kommunen har tidigare haft tak på hur många vi bör bli inom ett årtalsintervall. Det kan vara lämpligt att åter ta upp detta arbetssätt.

Kommentar: Det finns inga politiska beslut om framtida befolkningsutveckling, detta får ske i samband med genomförandet av översiktsplanen.

sid 27

Nytt stycke efter sjöar och älvar

Tillgängliggöra stränder för allmänheten

Stora delar av stränderna runt Hammarön är bebyggt och privatägt. Det är resultat av en annan tids syn på värdet av allmänhetens tillgång till Vänerns stränder. Kommunen strävar efter att göra fler stränder tillgängliga för allmänheten.

Kommentar: Kommunens ställningstagande inför framtida utveckling anges i riktlinjerna. Kompletterar texten om ökad tillgänglighet för allmänheten till skärgården där.

Sid 57

Ett växande Hammarö - där människan och miljön står i fokus

Hammarö ska växa genom en proaktiv (tårta på tårta, planering är proaktiv) planering där utbyggnaden huvudsakligen sker i tätorten eller områden med närhet till befintlig infrastruktur. Bebyggelsen kommer koncentreras till den norra delen av ön och det är framförallt flerbostadshus som byggs. I den mån det går bygger vi på redan hårdgjorda ytor eller på områden där infrastrukturen redan finns. Stor vikt läggs på gående och cyklister och bilen får ta mindre plats. De boende i tätorten förlitar sig nästan helt till gång-, cykel- och kollektivtrafik. Det finns cykelpooler och för längre resor där kollektivtrafik saknas finns bilpooler. Det bildas ytterligare ett handelscentrum runt Nolgård som är en naturlig knutpunkt för hela ön, här finns idag redan bytespunkt för kollektivtrafiken och pendlarparkering. Två centra kan konkurrera och härvidlag är det viktigt att kommunen i sin planering ser till att Skoghalls centrum inte utarmas.

Områdena knyts ihop bättre med den östra delen av kommunen med gång- och cykelvägar och området exploateras med bostäder och förskola. En högre exploatering medför att det går att skapa mervärden i områdena som exempelvis aktivitetsparker med medfinansiering av exploatörer. Naturområden som grönområden, parker och skolskogar bevaras och integreras i ny bebyggelse.

Kommentar: Proaktiv betyder förutseende, förebyggande, att man sätter mål och aktivt arbetar för att uppnå dem. Skoghalls tätort är ett utpekat utvecklingsområde vilket ger goda förutsättningar för utveckling av Skoghalls centrum. Syftet med att peka ut Nolgård/ Jonsbol som utvecklingsområde är att detta område ska kunna utvecklas vidare med bostäder och annan kommunal service för att undvika att det enbart är ett externt handelscentrum. Detta för att öka invånarnas närhet till samhälls- och basservice.

Sid 59

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i kommunen behöver utvecklas mer om den ska bli ett attraktivt alternativ till bilen. Kollektivtrafiken behöver förstärkas framför allt på den nordöstra delen av ön samt söderut mot Sätterstrand och Skagene. Också möjligheterna att ta sig i öst-västlig riktning måste förstärkas. För att uppnå en hållbar bebyggelseplanering är kollektivtrafiken en av utgångspunkterna. Busslinjernas dragning och placering av hållplatser är viktiga planeringsförutsättningar för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse. Det är viktigt att bebyggelseutvecklingen stöder användandet av kollektivtrafik. Bebyggelsen ska koncentreras till kollektivtrafikstråken för att kollektivtrafiken ska bli samhällsekonomiskt hållbar.

Kommentar: Kartan över kommunens utvecklingsstråk redovisar att förstärkning av kollektivtrafiken ska ske i alla riktningar. En förstärkt kollektivtrafik ökar förutsättningar för resande inom kommunen även i öst-västlig riktning men texten kompletteras för att detta ska bli tydligare.

Sid 59

Ekosystemtjänster

Nytt stycke efter nuvarande text:

I samband med byggprojekt mm måste kommunen ställa krav på exploatörer att analysera marken för att se vad naturen bidrar med på den aktuella platsen. Exploatören ska utifrån sin analys presentera förslag på hur man kan säkerställa minsta påverkan av de ekosystemnyttor som finns samt vilka ekosystemnyttor de kan tillföra. Kommunen får sedan fatta beslut utifrån underlaget som exploatören kan presentera.

Kommentar: Detta står i miljökonsekvensbeskrivningen under uppföljning och övervakning men ytterligare detaljer bör hanteras i natur- och vattenvårdsplan och i riktlinjerna för exploateringsavtal.

En allmän synpunkt är att en sådan här plan bör säga något om Vidön. Beskriva vad som finns där och vad kommunen kan ha för utvecklingsmöjligheter i områden. Strandlinjen är inte bebyggd, vilket är ett plus. Området är lika stort som centrala Skoghäll och Gunnarskär tillsammans, så det är inget obetydligt område.

Kommentar: Vidön är inte utpekad som ett utvecklingsområde, det står om möjligheterna att utöka i industriverksamhet i nulägesbeskrivning.

Miljö- och byggnadsnämnden

Miljö- och byggnadsnämndens beslut

Miljö- och byggnadsnämnden anser det bör tas fram ett gestaltungsprogram för bebyggelse i lantlig miljö utanför planlagt område.

Kommentar: Synpunkt noteras

Sammanfattning

Översiktsplanen lagregleras genom 3 kap plan- och bygglagen (PBL). Planen är obligatorisk och ska hållas aktuell, vilket innebär att kommunfullmäktige under varje mandatperiod ska ta ställning till planens aktualitet. Kommunens gällande översiktsplan antogs 2005. Kommunstyrelsens arbetsutskott tog 2013-09-24 beslut att revidera den kommunomfattande översiktsplanen.

Översiktsplanen behandlar den framtida utvecklingen av Hammarö kommun och är en beredskap för den långsiktiga fysiska utvecklingen av kommunen. Planen ska ge vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt om hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas och vara vägledande för efterföljande planläggning, laggivning och tillståndsprövning.

Beslutsunderlag

Översiktsplan 2018

Ideella föreningar, intresseorganisationer etc.

Hammarö hembygdsförening

Trafiksituationen bör ses över!

Kommentar: Synpunkt noteras

Hammarö golfklubb

Yttrande gällande Översiktsplan 2018

Vi i Hammarö golfklubb vill till att börja med uttrycka att vi i grunden är positiva till den del i översiktsplan 2018 som gäller området Sätterstrand, men vill lämna följande synpunkter:

1. På sidan 67 finns en karta som beskriver gränsdragningen mellan Hammarös Norra och Södra del. Denna gräns har betydelse för vart framtida exploatering ska ske på så sätt att detta endast ska ske norr om denna gräns.
Denna gräns delar Hammarö Golfbana i två delar.
Vårt förslag är att denna linje dras söder om golfbanan för att möjliggöra framtida attraktivt boende i anslutning till golfbanan.

Kommentar: Gränsdragningen mellan Hammarös norra och södra del kommer inte att flyttas för att möjliggöra bostäder söder om golfbanan, utan behovet av bostäder i närheten av golfbanan får förläggas inom utpekad utvecklingsområde Sätterstrand.

2. På sidan 74 finns en karta som beskriver hur förtätningsområdet sträcker sig över Sätterstrand. I detta område finns vårt klubbhus och vårt övningsområde.
Vi vill att hänsyn tas till detta och att det i den slutliga översiktsplanen framgår att golfklubbens nuvarande verksamhet ska skyddas.

Kommentar: Texten kompletteras med text om Hammarö golfklubb och att hänsyn till golfklubbens verksamhet ska tas vid framtida planering

Privatpersoner

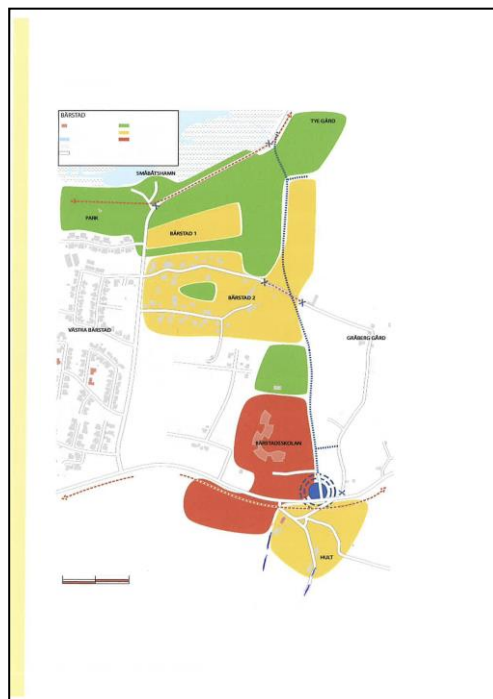
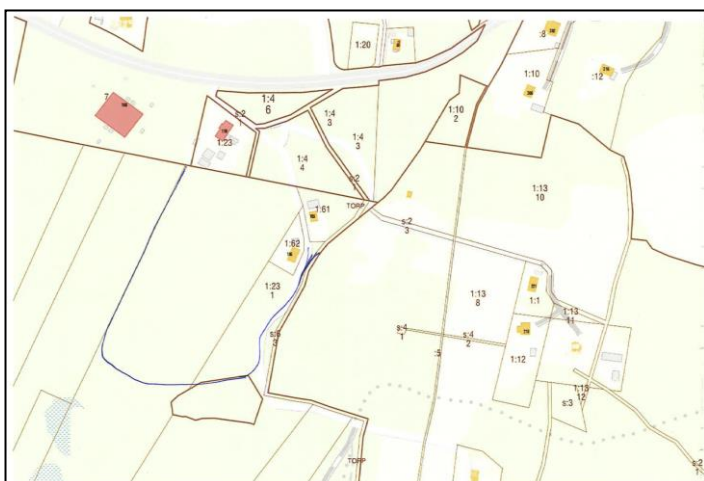
Privatperson 1:

Synpunkter på Översiktsplan 2018

Undertecknade ägare av fastigheten Torp 1:22 stöder förslaget om en förtätning av området söder om Lövnäsleden, väg 561 vid Hult.

Det finns en naturlig gräns för bebyggelse i området, som framgår av bifogade kartor. Närheten till Bärstad förskola och skola och markens sluttande karaktär gör området mycket attraktivt för friliggande villabebyggelse.

Vi föreslår att detaljplanen omfattar det område som framgår av kartorna som bifogas.

Kommentar: Exakt hur avgränsningen kommer att se ut tas inte fram förrän i detaljplaneskedet.

Privatperson 2:

Yttrande angående ny översiktsplan 2018

Vi har tidigare, vid två tillfällen haft möjligheter, att yttra oss om kommunens planer för Tyehalvön.

Dels vid planprogram flor del av Bärstad och Gråberg, och dels vid samråd inför ny översiktsplan.

I kommunens kommentarer till, att vi påpekat ett antal nackdelar med, att nya Tynäsvägen flyttats väster om bostadsområde 82, håller man med och säger att vägen ska flyttas tillbaks österut. Detta visas inte i nya plankartan. Vad är det som gäller?

När det gäller vårt förslag, att lägga gång-cykelväg längs med nya Tynäsvägen, säger kommunen att man redan har planer för det. Detta visas inte heller i översiktsplanen. Vad är det som gäller?

Borde inte förändringar, som kommunen säger sig vilja göra, redovisas för berörda kommuninnevånare?

Kommunen har också ett förslag, att lägga gång-cykelväg genom Gråbergs gård, men säger i sina

kommentarer, att man inte tänker göra något utan diskussion med oss markägare. Vi diskuterar gärna med kommunens företrädare, men inte när det gäller gc-väg genom vår tomt och trädgård. Gråbersvägen är inte någon kommunägd väg. Den är en privatägd, enskild väg, som inom Gråberg 1:8 ägs till största delen av oss och underhålls endast av oss. När bostadsområdet i Bärstad är utbyggt och nya Tynäsvägen är klar, anser vi att Gråbergsvägen från Gråbergs gård västerut inte längre fyller någon funktion. Vår avsikt är att ta bort vägsträckan och göra åkermark av den, så att vi återigen kan bo och arbeta på gården utan störande trafik, trots närheten till tätorten.

1314

Vad har valt att bosätta oss på den röda delen av Hammarö därför att vi trivs med att bo med naturen som granne. Vi är inte intresserade av att "vår" av ön del ska exploateras, men vi vill inte heller att denna del av ön ska konserveras och läggas i malpås.

- **Tekniska system**
  - **Dricksvatten:** Tagit bort Grums som inte är varaktigt ansluten till Sörmons vattenverk
  - **Avlopp:** Reviderat i texten om slam
- **Risker, hälsa och säkerhet**
  - **Översvämning:** Uppdaterat texten enligt Boverkets tillsynsvägledning

Riksidressen och mellankommunala idressen

- **Riksidressen enligt kap. 3 Miljöbalken**
  - **Naturvård:** Lagt till en text om att en att utvecklingen av Jonsbol inte får påverka skyddade arter och Natura 2000-området negativt
  - **Kommunikation:** Tydliggjort ställningstaganden kring dessa
  - **Totalförsvaret:** Lagt till en text om riksidresse för lågflygningsområde
- **Riksidressen enligt kap. 4 Miljöbalken**
  - **Natura 2000:** Lagt till en text om att en att utvecklingen av Jonsbol inte får påverka skyddade arter och Natura 2000-området negativt

Hammarö kommuns strategiska utveckling

- **Riktlinjer**
  - **Behålla vår närhet och tillgång till skärgården, naturen och kulturmiljön:** Formulering om att åtaganden för att tillgängliggöra skärgården för invånare och besökare (allmänheten) ska kunna göras
- **Kommunens utvecklingsstråk**
  - Uppdaterat kartan med utbyggnad av ett gång- och cykelstråk längs med nya Tynäsvägen
Byt karta!
  - Lagt till text om att busstrafiken att ta sig öster till väster och vice versa i kommunen funkar dåligt och bör utvecklas
- **Grön- och blåstruktur**
  - Tagit bort delar av närnaturområden vid Hammar och Götetorp där detaljplaner för ny skola och förskola är framtagande och omvandlat delar av resterande område till skolskog.

Hammarö kommuns utvecklingsområden

Kompletterat och förtydligat texten och kartor:

- **Skoghalls tätort**
  - Reviderat grönområdena vid Edsviken och Mörmö idrottsområde
- **Nolgård-Jonsbol**
  - Lagt till text om att tidiga samråd ska tas med Trafikverket och Länsstyrelsen gällande trafiksäkerheten och natura 2000
  - Reviderat grönområdet vid Slängomvägen
- **Sätterstrand**
  - Lagt till text om att hänsyn ska tas till Hammarö golfklubbs verksamhet vid planläggning och exploatering av området
- **Bärstad**
  - Uppdaterat kartan med utbyggnad av cykelväg längs med nya Tynäsvägen
  - Flyttat den nya Tynäsvägen öster om eventuell ny exploatering av bostäder

Miljökonsekvensbeskrivning

Ses över och uppdateras enligt revideringar.

Medverkande tjänstemän

Det särskilda utlåtandet är sammanställt av planarkitekt Anna Åhs, Kommunledningskontoret i samverkan med tjänstemän från andra förvaltningar.